

514

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 20 kwietnia 2010 r.

w sprawie wprowadzenia „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) na 2010 r.”

Na podstawie art. 57 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 1342 oraz z 2010 r. Nr 47, poz. 278, Nr 60, poz. 372 i Nr 78, poz. 513) zarządza się, co następuje:

§ 1. Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wprowadza się „Krajowy program zwalczania niektórych

serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) na 2010 r.”, stanowiący załącznik do rozporządzenia.

§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*

Załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 kwietnia 2010 r. (poz. 514)

KRAJOWY PROGRAM ZWALCZANIA NIEKTÓRYCH SEROTYPÓW *SALMONELLA* W STADACH HODOWLANYCH GATUNKU KURA (*GALLUS GALLUS*) NA 2010 R.**Część A****a) Cel „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)”**

Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność (Dz. Urz. WE L 325 z 12.12.2003, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 41, str. 328, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 2160/2003”, zadaniem krajowego programu zwalczania choroby odzwierzęcej i odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego jest osiągnięcie odpowiedniego celu wspólnotowego ograniczenia rozprzestrzeniania się chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych wymienionych w kolumnie 1 w populacjach zwierząt wymienionych w kolumnie 2 załącznika I do rozporządzenia nr 2160/2003.

Zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia nr 2160/2003 narodowe programy kontroli mają charakter ciągły i obejmują okres co najmniej trzech kolejnych lat.

Cel wspólnotowy na lata 2007–2009 został określony w art. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 (Dz. Urz. UE L 170 z 01.07.2005, str. 12, z późn. zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem nr 1003/2005”.

Rozporządzenie nr 1003/2005 wyznaczyło cel wspólnotowy w odniesieniu do:

- 1) *Salmonella* Enteritidis;
- 2) *Salmonella* Typhimurium;
- 3) *Salmonella* Infantis;
- 4) *Salmonella* Hadar;
- 5) *Salmonella* Virchow.

Cel wspólnotowy powinien być osiągnięty w odniesieniu do stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) w przypadku ograniczenia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej maksymalnej wartości procentowej dorosłych stad o liczebności co najmniej 250 sztuk ptaków z dodatnim wynikiem badań do 1 % lub poniżej tej wartości do dnia 31 grudnia 2009 r.

Jednakże zgodnie z art. 4 ust. 5 rozporządzenia nr 2160/2003 cel wspólnotowy określony w rozporządzeniu nr 1003/2005 został ustanowiony na okres przejściowy obejmujący trzy lata. W związku z faktem, że rozporządzenie nr 1003/2005 będzie obowiązywać do końca 2009 r., Komisja Europejska przedłoży propozycję ustanowienia ostatecznego celu wspólnotowego ograniczenia występowania *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*). Mając na uwadze powyższe, konieczne będzie kontynuowanie programu w latach następnych.

Przedmiotowy program na 2010 r. został opracowany w celu uzyskania współfinansowania wspólnotowego zgodnie z wymaganiami określonymi w decyzji Rady 90/424/EWG z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii (Dz. Urz. WE L 224 z 18.08.1990, str. 19, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 10, str. 128, z późn. zm.). Decyzja ta utraciła moc i zastąpiono ją decyzją Rady 2009/470/WE z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie wydatków w dziedzinie weterynarii (Dz. Urz. UE L 155 z 18.06.2009, str. 30).

Celem programu w 2010 r. będzie ograniczenie występowania w dorosłych stadach hodowlanych pięciu serotypów *Salmonella* mających największe znaczenie dla zdrowia publicznego do poziomu wskazanego w przepisach wspólnotowych.

Z chwilą uchylecia rozporządzenia nr 1003/2005 odwołania do tego rozporządzenia będą rozumiane jako odwołania do nowego rozporządzenia, które zastąpi rozporządzenie nr 1003/2005.

b) Zgodność programu z minimalnymi wymaganiami w zakresie pobierania próbek określonymi w części B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003

Próbki do badań będą pobierane rutynowo z inicjatywy hodowcy w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) od:

- 1) piskląt jednodniowych;
- 2) kur:
  - a) w wieku czterech tygodni,
  - b) na 2 tygodnie przed rozpoczęciem składania jaj lub przeniesieniem do jednostki produkcyjnej,
  - c) w okresie nieśności — co 2 tygodnie.

Powyższy harmonogram jest zgodny z minimalnymi wymaganiami w zakresie pobierania próbek, określonymi w części B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

Pobieranie próbek będzie odbywało się na zasadach określonych w załączniku do rozporządzenia nr 1003/2005.

c) Zgodność programu ze szczególnymi wymaganiami określonymi w częściach C, D i E załącznika II do rozporządzenia (WE) nr 2160/2003

W przypadku programu mają zastosowanie wymagania określone w części C załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003. Część E tego załącznika zacznie obowiązywać z dniem wskazanym w rozporządzeniu nr 2160/2003. Zgodnie z częścią C pkt 1 załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003 środki ustanowione w części C pkt 3–5 będą stosowane w przypadku wykrycia serotypów *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii.

1. Wymagania ogólne

1.1. Występowanie serotypów *Salmonella* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

W 2004, 2005 oraz 2006 r. w ramach monitorowania występowania pałeczek *Salmonella* na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonego zgodnie z załącznikiem III do dyrektywy Rady (EWG) 92/117 z dnia 17 grudnia 1992 r. dotyczącej środków ochrony przed określonymi chorobami odzwierzęcymi i odzwierzęcymi czynnikami chorobotwórczymi u zwierząt i w produktach pochodzenia zwierzęcego, w celu zapobieżenia zakażeniom i zatruciom przenoszonym przez żywność (Dz. Urz. WE L 62 z 15.03.1993, str. 38, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 14, str. 40, z późn. zm.), pałeczki *Salmonella* stwierdzono odpowiednio w 6,3 %, 10,3 % oraz 4,8 % stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*).

W 2007 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczęła się realizacja „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)”. W pierwszym roku jego realizacji z 965 stad zbadanych otrzymano 45 dodatnich wyników badań laboratoryjnych w kierunku jednego z pięciu serotypów *Salmonella* objętych programem, w tym 31 dodatnich wyników w stadach dorosłych. W roku 2007 odnotowano 4,66 % zakażonych stad hodowlanych, w tym dorosłych – 3,2 %.

W trakcie realizacji programu w 2008 r. przebadano 1 164 stada hodowlane i otrzymano 65 dodatnich wyników badań w kierunku jednego z pięciu serotypów *Salmonelli* objętych programem, w tym 50 dodatnich wyników w kierunku *Salmonella* Enteritidis i *Salmonella* Typhimurium. W 2008 r. odnotowano 5,58 % zakażonych stad hodowlanych, co stanowi wzrost w porównaniu z 2007 r. o 0,92 %.

W pierwszym półroczu 2009 r. zbadano 987 stad hodowlanych i stwierdzono zakażenie w 14 stadach, co stanowi 1,42 %, a to wskazuje na wyraźny spadek w stosunku do 2008 r. Wszystkie dodatnie wyniki odnosiły się do *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

Tab. 1. Odsetek stad zakażonych w latach 2004 – I poł. 2009 r.

Rok	Liczba zbadanych stad ¹⁾	% stad zakażonych <i>Salmonella</i> Enteritidis lub <i>Salmonella</i> Typhimurium	% stad zakażonych <i>Salmonella</i> – inne serotypy	% stad zakażonych 5 serotypami <i>Salmonelli</i>
I-VI 2009	987	1,42	0	1,42
2008	1164	4,3	1,3	5,6
2007	965	3,94	0,72	4,66
2006	850	3,4	1,4	4,8
2005	1205	6,2	4,1	10,3
2004	1350	4,1	2,2	6,3

¹⁾ Wszystkie grupy wiekowe.

1.2. Struktura i organizacja organów Inspekcji Weterynaryjnej

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej właściwą władzą wykonawczą w zakresie realizacji programów, o których mowa w art. 5 ust. 1 rozporządzenia nr 2160/2003, są organy Inspekcji Weterynaryjnej.

Organami Inspekcji Weterynaryjnej są:

- 1) Główny Lekarz Weterynarii;
- 2) wojewódzki lekarz weterynarii;
- 3) powiatowy lekarz weterynarii;
- 4) graniczny lekarz weterynarii.

Obecnie funkcjonuje 16 wojewódzkich inspektoratów weterynarii, 306 powiatowych inspektoratów weterynarii oraz 11 granicznych inspektoratów weterynarii.

Rys. 1. Schemat organizacji Inspekcji Weterynaryjnej w Rzeczypospolitej Polskiej

Struktura oraz kompetencje organów Inspekcji Weterynaryjnej zostały określone w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej (Dz. U. z 2007 r. Nr 121, poz. 842, z późn. zm.).

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt (Dz. U. z 2008 r. Nr 213, poz. 134, z późn. zm.) organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą system zbierania, przechowywania, analizowania, przetwarzania i przekazywania danych o chorobach zakaźnych zwierząt, w tym o chorobach objętych programem zwalczania. Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje sąsiadnym powiatowym lekarzom weterynarii oraz wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii informację o powzięciu podejrzenia lub potwierdzeniu wystąpienia serotypu *Salmonella* objętego programem zwalczania w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*). Dodatkowo powiatowy lekarz weterynarii powiadamia właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wystąpieniu serotypu *Salmonella* objętego programem zwalczania w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*). Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje informację, o której mowa powyżej, Głównemu Lekarzowi Weterynarii.

Organy Inspekcji Weterynaryjnej przy wykonywaniu swoich zadań współdziałają z organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz z organami administracji samorządowej.

Zgodnie z art. 23 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej badania laboratoryjne są wykonywane przez:

- 1) zakłady higieny weterynaryjnej wchodzące w skład wojewódzkich inspektoratów weterynarii, które są regionalnymi laboratoriami weterynaryjnymi w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej;
- 2) laboratoria weterynaryjne wchodzące w skład innych niż wymienione w pkt 1 jednostek organizacyjnych Inspekcji Weterynaryjnej;
- 3) krajowe laboratoria referencyjne w rozumieniu przepisów Unii Europejskiej.

Aktualnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej funkcjonuje 16 zakładów higieny weterynaryjnej oraz 16 oddziałów lub pracowni terenowych. Ich status zależy od wewnętrznych przepisów regulujących funkcjonowanie poszczególnych wojewódzkich inspektoratów weterynarii.

Nadzór nad działalnością Inspekcji Weterynaryjnej oraz krajowych laboratoriów referencyjnych sprawuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który jest naczelnym organem administracji rządowej właściwym w dziedzinie weterynarii. Kompetencje ministra właściwego do spraw rolnictwa w tym zakresie wynikają z art. 22 ust. 1 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437, z późn. zm.).

1.3. Zatwierdzone laboratoria, w których dokonuje się analizy próbek zgromadzonych w ramach programu

Laboratoriami zatwierdzonymi, w których przeprowadza się badania próbek zgromadzonych w ramach programu (zarówno pobranych z inicjatywy hodowcy, jak i pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii), są:

- 1) Zakład Higieny Weterynaryjnej we Wrocławiu — dla województwa dolnośląskiego;
- 2) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Bydgoszczy i Oddział Terenowy Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Toruniu — dla województwa kujawsko-pomorskiego;
- 3) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Lublinie — dla województwa lubelskiego;
- 4) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Białymstoku — dla województwa podlaskiego;
- 5) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Gorzowie Wielkopolskim — dla województwa lubuskiego;
- 6) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Łodzi — dla województwa łódzkiego;

- 7) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Krakowie — dla województwa małopolskiego;
- 8) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Warszawie — dla województwa mazowieckiego;
- 9) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Opolu — dla województwa opolskiego;
- 10) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Krośnie — dla województwa podkarpackiego;
- 11) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Gdańsku — dla województwa pomorskiego;
- 12) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Olsztynie — dla województwa warmińsko-mazurskiego;
- 13) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Katowicach — dla województwa śląskiego;
- 14) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Kielcach — dla województwa świętokrzyskiego;
- 15) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Poznaniu — dla województwa wielkopolskiego;
- 16) Zakład Higieny Weterynaryjnej w Szczecinie i Oddział Zakładu Higieny Weterynaryjnej w Koszalinie — dla województwa zachodniopomorskiego.

Krajowym laboratorium referencyjnym ds. salmonellozy (w zakresie chorób odzwierzęcych), stosownie do przepisów rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań (Dz. U. Nr 118, poz. 757), jest Laboratorium Zakładu Mikrobiologii Państwowego Instytutu Weterynaryjnego — Państwowego Instytutu Badawczego w Puławach.

W przypadkach uzasadnionych ekonomicznie lub organizacyjnie próbki pobrane w ramach programu mogą być przesłane do zakładu higieny weterynaryjnej znajdującego się w innym województwie. W takiej sytuacji, w przypadku próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii, lekarz ten powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii o zamiarze przesłania próbek do zakładu higieny weterynaryjnej położonego w innym województwie. Wojewódzki lekarz weterynarii właściwy dla powiatu, gdzie są pobierane próbki, powiadamia wojewódzkiego lekarza weterynarii właściwego ze względu na położenie zakładu higieny weterynaryjnej o zamiarze przesłania próbek.

Próbki pobrane z inicjatywy hodowcy mogą zostać przesłane do laboratoriów innych niż wyżej wymienione, które:

- 1) zostały zatwierdzone przez Głównego Lekarza Weterynarii do przeprowadzania badań metodą badawczą opisaną w zmianie do Polskiej Normy PN-EN ISO 6579:2003/A1:2007;
- 2) regularnie uczestniczą w badaniach biegłości organizowanych przez krajowe laboratorium referencyjne ds. salmonellozy (w zakresie chorób odzwierzęcych).

Wykaz laboratoriów zatwierdzonych przez Głównego Lekarza Weterynarii jest umieszczony, zgodnie z art. 24 ust. 5 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, na stronie internetowej administrowanej przez Główny Inspektorat Weterynarii.

Laboratoria te, po uzyskaniu dodatniego wyniku badań próbek pobranych z inicjatywy hodowcy lub uzyskaniu efektu hamującego wzrost bakterii, niezwłocznie informują o tym fakcie właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii.

Laboratorium każdorazowo ocenia efekt hamujący wzrost bakterii. W przypadku wykrycia serotypu pałeczek *Salmonella* innego niż objęty programem należy w miarę możliwości określić ten serotyp i podać jego nazwę. Z wykonanych badań laboratoryjnych sporządza się sprawozdanie. W sprawozdaniu umieszcza się informacje o stadzie (numer lub oznaczenie stada oraz weterynaryjny numer identyfikacyjny gospodarstwa), rodzaju badanego materiału oraz o wyniku badania każdej z badanych próbek, według jednego z poniższych wzorów:

- a) w próbce nr ... nie wykryto pałeczek z rodzaju *Salmonella*,
- b) w próbce nr ... wykryto 1 lub kilka z serotypów *Salmonella* objętych programem,
- c) w próbce nr ... nie wykryto serotypu *Salmonella* objętego programem, natomiast stwierdzono obecność *Salmonella* ..... (podać nazwę, jeżeli określono serotyp),
- d) w próbce nr ... nie wykryto pałeczek z rodzaju *Salmonella*, natomiast wykryto efekt hamujący wzrost bakterii.

Zakład higieny weterynaryjnej przesyła sprawozdanie z przeprowadzonych badań do hodowcy, właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii oraz — w przypadku wyników dodatnich — również do właściwego wojewódzkiego lekarza weterynarii.

Zakład higieny weterynaryjnej po otrzymaniu dodatniego wyniku badań niezwłocznie informuje o tym fakcie właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii.

Zakład higieny weterynaryjnej przechowuje wszystkie izolaty *Salmonella* wyizolowane w ramach programu przez okres co najmniej dwóch lat. Dodatkowo spośród izolatów *Salmonella* laboratorium przesyła do krajowego laboratorium referencyjnego ds. salmonellozy wraz z odpowiednią informacją jeden szczep reprezentujący każdy stwierdzony serotyp lub — w przypadku gdy nie została wykonana pełna identyfikacja serotypu — typ serologiczny w celu wykonania badań potwierdzających.

1.4. Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)

Metody stosowane do wykrywania serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) są określone w ust. 3 załącznika do rozporządzenia nr 1003/2005. Do wykrywania serotypów objętych programem jest stosowana metoda zalecana przez Wspólnotowe Laboratorium Referencyjne — *Salmonella* w Bilthoven w Holandii, zgodna z normą PN-EN ISO 6579:2003/A1:2007 (Mikrobiologia żywności i pasz — Horyzontalna metoda wykrywania *Salmonella* spp.; Załącznik D: Wykrywanie *Salmonella* spp. w odchodach zwierzęcych oraz w próbkach z pierwotnego etapu produkcji), w której do selektywnego namnażania stosuje się półpłynną pożywkę MSRV.

Serotypowaniu podlega przynajmniej jeden izolat z każdej dodatkowej próbki, zgodnie ze schematem Kaufmanna-White'a.

1.5. Kontrole urzędowe w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) oraz pasz

Pobieranie próbek w ramach programu odbywa się na poziomie gospodarstwa.

Etapy produkcji, w których pobieranie próbek z inicjatywy hodowcy w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) jest obowiązkowe, zostały określone w części B załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

Pobieranie próbek w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*) od piskląt jednodniowych przeprowadza się ze środka transportu w trakcie rozładunku do obiektu, w którym będą one przetrzymywane, zgodnie z następującymi zasadami:

- 1) próbki wyściółki wraz z mekonium z 10 pojemników transportowych z każdej dostawy (po 25 g z pojemnika) lub
- 2) wymazy powierzchniowe z dna 10 pojemników (pulowane w laboratorium w 1 próbkę) — w przypadku pojemników bez wyściółki, lub
- 3) pisklęta padłe (w tym również w czasie transportu), nie więcej niż 20 sztuk — pulowane w laboratorium w 1 próbkę.

Próbki od piskląt jednodniowych są pobierane pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii.

Pobieranie i przesyłanie do analizy próbek w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*) w czwartym tygodniu życia oraz na 2 tygodnie przed rozpoczęciem składania jaj lub przed przeniesieniem do jednostki produkcyjnej odbywa się zgodnie z wymaganiami określonymi w ust. 2.2.2.1 załącznika do rozporządzenia nr 1003/2005.

Pobieranie i przesyłanie do analizy próbek w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) w okresie nieśności odbywa się co dwa tygodnie zgodnie z wymaganiami określonymi w ust. 2.2.2.1 załącznika do rozporządzenia nr 1003/2005.

Pobieranie próbek na wskazanych powyżej etapach produkcji następuje z inicjatywy hodowcy, który ponosi koszty ich pobrania, transportu oraz analizy w laboratorium wskazanym w ust. 1.3. Hodowca przedkłada właściwemu miejscowo powiatowemu lekarzowi weterynarii harmonogram pobierania próbek w stadzie w celu zatwierdzenia.

W przypadku stosowania szczepień, w piśmie przewodnim dołączonym do próbek kierowanych do badania hodowca umieszcza informacje dotyczące rodzaju zastosowanej szczepionki w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*), terminów jej podania, jak również dotyczące stosowania wszelkich środków przeciwdrobnoustrojowych, które mogą wpłynąć na wynik badań laboratoryjnych.

Hodowca jest obowiązany do prowadzenia dokumentacji związanej z pobieraniem próbek, zawierającej co najmniej informacje dotyczące: stada (liczba ptaków, wiek), rodzaju próbek, daty i godziny pobrania próbek, danych osoby pobierającej próbkę, daty i godziny wysłania próbek do laboratorium, nazwy i adresu laboratorium oraz wyników analiz próbek pobranych w ramach programu.

Właściwy miejscowo powiatowy lekarz weterynarii nadzoruje prawidłowe pobieranie próbek z inicjatywy hodowcy oraz kontroluje dokumentację prowadzoną przez hodowcę.

Nadzór może odbywać się w trakcie kontroli gospodarstw przeprowadzanych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz w każdym przypadku, gdy powiatowy lekarz weterynarii uzna, że zachodzi taka konieczność.

W przypadku stwierdzenia w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy obecności serotypów *Salmonella* objętych programem lub efektu hamującego wzrost bakterii powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki do badań laboratoryjnych w gospodarstwie. Jeżeli zostanie stwierdzony efekt hamujący wzrost bakterii, opłaty związane z badaniem laboratoryjnym próbek ponosi hodowca. Do opłat tych dolicza się koszty dojazdu związanego z pobraniem próbek oraz użytych wyrobów medycznych. Wysokość opłat określają przepisy odrębne.

Częstotliwość pobierania próbek przez powiatowego lekarza weterynarii została określona w ust. 2.1.2.2 załącznika do rozporządzenia nr 1003/2005.

Procedura pobierania próbek urzędowych została określona w ust. 2.2.2.1 załącznika do rozporządzenia nr 1003/2005.

Zgodnie z ostatnim akapitem ust. 2.1.2 załącznika do rozporządzenia nr 1003/2005 pobranie próbek przez powiatowego lekarza weterynarii może zastąpić jedno pobranie próbek przeprowadzone z inicjatywy hodowcy.

Kontrole urzędowe pasz przeznaczonych dla stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) w zakresie wykrywania serotypów *Salmonella* objętych programem zostały przewidziane w krajowym planie kontroli urzędowej pasz, przygotowanym i wdrożonym zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach (Dz. U. Nr 144, poz. 1045, z późn. zm.) oraz art. 42 rozporządzenia (WE) nr 882/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie kontroli urzędowych przeprowadzanych w celu sprawdzenia zgodności z prawem paszowym i żywnościowym oraz regułami dotyczącymi zdrowia zwierząt i dobrostanu zwierząt (Dz. Urz. WE L 165 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 200, z późn. zm.).

1.6. Środki podjęte przez właściwe organy w odniesieniu do zwierząt lub produktów, u których lub w których wykryto serotyp *Salmonella* objęty programem

1.6.1. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych z inicjatywy hodowcy w zakresie wykrycia serotypu *Salmonella* objętego programem w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*) hodowca, zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, jest obowiązany do:

- 1) niezwłocznego zawiadomienia o tym fakcie powiatowego lekarza weterynarii;
- 2) pozostawienia ptaków w miejscu ich stałego przebywania i niewprowadzania tam innego drobiu;
- 3) uniemożliwienia osobom postronnym dostępu do kurnika lub miejsc, w których znajdują się ptaki podejrzane o zakażenie pałeczkami *Salmonella* objętymi programem lub ich zwłoki;
- 4) wstrzymania się od wywożenia, wynoszenia i zbywania mięsa, jaj wylęgowych, zwłok ptaków, paszy, ściółki i innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania ptaków;
- 5) udostępnienia ptaków do badań i zabiegów weterynaryjnych, a także udzielania pomocy w wykonywaniu badań i zabiegów;
- 6) udzielania organowi Inspekcji Weterynaryjnej oraz osobom działającym w jego imieniu wyjaśnień i informacji, które mogą mieć znaczenie dla wykrycia zakażeń i ich źródeł lub zapobiegania ich dalszemu szerzeniu;
- 7) zwiększenia standardów zoohigienicznych.

1.6.2. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań, o których mowa w ust. 1.6.1, powiatowy lekarz weterynarii, stosownie do art. 42 ust. 6 oraz art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt:

- 1) przeprowadza dochodzenie epizootyczne, zgodnie z art. 42 ust. 7 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) pobiera próbki do badań laboratoryjnych we wszystkich stadach w gospodarstwie w sposób, który jest określony w załączniku do rozporządzenia nr 1003/2005;
- 3) powiadamia zakłady wylęgu drobiu, do których zostały przekazane jaja wylęgowe z gospodarstwa, w którym w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy stwierdzono serotyp *Salmonella* objęty programem;
- 4) w celu ustalenia źródła zakażenia stada pałeczkami *Salmonella* przeprowadza badania:
  - a) paszy,
  - b) wody z ujęć własnych gospodarstwa;

- 5) nakazuje w drodze decyzji administracyjnej:
- odosobnienie drobiu znajdującego się w gospodarstwie w poszczególnych kurnikach lub w innych obiektach, w których jest on utrzymywany,
  - zastosowanie właściwych produktów biobójczych w celu dezynfekcji jaj wylęgowych bezpośrednio po ich zbiorze,
  - zastosowanie właściwych produktów biobójczych przed wejściami do kurników i wyjściami z nich, jak również przed wjazdami na teren gospodarstwa i wyjazdami z niego,
  - wylęganie jaj już inkubowanych w zakładzie wylęgowym w oddzielnych aparatach lęgowych, w oparach formaliny lub innego produktu biobójczego, aktywnego w stosunku do pałeczek *Salmonella*, dopuszczonego do bieżącej dezynfekcji w czasie lęgu;

6) zakazuje w drodze decyzji administracyjnej:

- wywożenia jaj wylęgowych z gospodarstwa, z wyłączeniem wywozu bezpośrednio do zakładu wytwarzającego lub przetwarzającego produkty jajeczne, o którym mowa w przepisach o produktach pochodzenia zwierzęcego, gdzie jaja niezwłocznie zostaną poddane obróbce cieplnej,
- przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa, chyba że drób, na wniosek hodowcy, zostanie przemieszczony do rzeźni; w przypadku przemieszczania ptaków ze stada podejrzanego o zakażenie serotypem *Salmonella* objętym programem w celu poddania ubojowi w rzeźni drobiu w urzędowym świadectwie zdrowia zaznacza się fakt ich pochodzenia ze stada, w którym uzyskano dodatni wynik badania próbek pobranych z inicjatywy hodowcy w kierunku serotypu lub serotypów *Salmonella* objętych programem; postępowanie w czasie uboju i ocenę poubojową przeprowadza się zgodnie z odrębnymi przepisami obowiązującymi w rzeźniach drobiu,
- stosowania produktów biobójczych, produktów leczniczych weterynaryjnych i innych środków utrudniających izolację pałeczek *Salmonella* w stadzie,
- wywożenia bez jego zgody z gospodarstwa mięsa, zwłok ptaków, odchodów i ściółki pochodzącej od drobiu oraz innych przedmiotów znajdujących się w miejscu utrzymywania ptaków.

1.6.3. W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*) powiatowy lekarz weterynarii, z zastrzeżeniem ust. 2.2.2.2 lit. c załącznika do rozporządzenia nr 1003/2005, nakazuje:

- niezwłoczny ubój lub zabicie wszystkich sztuk drobiu ze stada zakażonego, z tym że sztuki wykazujące objawy kliniczne choroby zawsze podlegają zabiciu;
- zniszczenie zwłok wszystkich sztuk drobiu padłego i zabitego, zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. WE L 273 z 10.10.2002, str. 1, z późn. zm.; Dz. Urz. Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 37, z późn. zm.);
- zniszczenie jaj wylęgowych oraz piskląt z nich wylęgniętych, z tym że jaja wylęgowe nienałożone można poddać obróbce cieplnej gwarantującej zabicie wszystkich pałeczek *Salmonella*¹⁾;
- zniszczenie lub zagospodarowanie pasz przez zastosowanie środków kontroli gwarantujących pełną inaktywację pałeczek *Salmonella* — w przypadku gdy uzyskano dodatni wynik badania laboratoryjnego próbek paszy w kierunku obecności *Salmonella*;
- zniszczenie lub zagospodarowanie ściółki, odchodów i innych przedmiotów, które mogły ulec skażeniu, w sposób, który wyklucza zanieczyszczenie pałeczkami *Salmonella*, zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) nr 1774/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi;
- przeprowadzenie dokładnego oczyszczenia i odkażania budynków, w których był przetrzymywany drób ze stada zakażonego, ich otoczenia, pojazdów używanych do jego transportu oraz pozostałych przedmiotów, które mogły ulec zakażeniu, pod nadzorem powiatowego lekarza weterynarii, po wykonaniu czynności, o których mowa w pkt 1–5;
- podjęcie innych działań mających na celu poprawę:
  - warunków zoohigienicznych w gospodarstwie (odpowiednia temperatura, wilgotność, wymiana powietrza, stosowanie w żywieniu pasz kruszonych, zachowanie prawidłowej obsady kurnika) oraz

¹⁾ Możliwość przekazania do przetwórstwa nienałożonych jaj wylęgowych pochodzących ze stada zakażonego jednym z serotypów *Salmonella* objętych programem została określona w części C ust. 3 załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

- b) bezpieczeństwa epizootycznego gospodarstwa (rewizja planu zabezpieczenia gospodarstwa przed gryzoniami, zakaz wstępu do budynków inwentarskich osób postronnych i prowadzenie dokumentacji w tym zakresie, zabezpieczenie paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków, wyłożenie mat dezynfekcyjnych przed wjazdem na teren gospodarstwa oraz przed wejściami do kurników, odkażanie pojazdów wjeżdżających na teren gospodarstwa, zaopatrzenie osób zatrudnionych w gospodarstwie w odzież ochronną oddzielną dla każdego kurnika i posiadanie przez te osoby aktualnego wyniku badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*).

Koszty czynności, o których mowa w pkt 6 i 7, są ponoszone przez hodowcę.

Przy przemieszczaniu zakażonych ptaków ze stada hodowlanego gatunku kura (*Gallus gallus*) do rzeźni w świadectwie zdrowia zaznacza się fakt pochodzenia ptaków z takiego stada.

Wzór świadectwa zdrowia jest określony w sekcji IV rozdz. X część A załącznika I do rozporządzenia (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 206, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 45, str. 75, z późn. zm.).

Badanie przedubojowe, postępowanie w trakcie uboju, badanie poubojowe oraz sposób postępowania z mięsem pozyskanym od kur, u których w badaniach laboratoryjnych próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii stwierdzono serotyp *Salmonella* objęty programem lub inny nieobjęty programem, regulują przepisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 854/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące organizacji urzędowych kontroli w odniesieniu do produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do spożycia przez ludzi oraz przepisy rozporządzenia Komisji (WE) nr 2073/2005 z dnia 15 listopada 2005 r. w sprawie kryteriów mikrobiologicznych dotyczących środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 338 z 22.12.2005, str. 1, z późn. zm.).

Powiatowy lekarz weterynarii pobiera próbki do badań laboratoryjnych w celu określenia skuteczności wykonanego oczyszczania i odkażania przed ponownym umieszczeniem kur w obiekcie. Próbki stanowią:

- 4 wymazy powierzchniowe z podłoża, w szczególności z miejsc popękanych, zagłębień lub połączeń konstrukcyjnych — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą lub
- 4 wymazy powierzchniowe z narożników badanego pomieszczenia pobrane od poziomu podłogi do wysokości 1 m — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą oraz
- 3 wymazy powierzchniowe z urządzenia służącego do karmienia — każdy wymaz pobrany z 5 metrów taśmy lub rynienki paszowej lub 6 wybranych losowo karmideł — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą lub
- 2 wymazy powierzchniowe z systemu wentylacyjnego (każdy wymaz może być użyty do 3 wlotów lub wylotów tego systemu) — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą oraz
- 2 wymazy powierzchniowe z magazynu jaj (z powierzchni sortownic lub stołów) lub z końcowych 5 metrów systemu przeznaczonego do zbierania zniesionych jaj (taśmy) — w laboratorium łączone w 1 próbkę zbiorczą.

W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badania koszty pobrania kolejnych próbek, dojazdu do gospodarstwa oraz do laboratorium, jak również badania próbek w laboratorium są ponoszone przez hodowcę.

Ponowne umieszczenie kur w obiekcie może odbyć się tylko po uzyskaniu ujemnych wyników próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii.

W odniesieniu do osób pracujących w gospodarstwie zaleca się przeprowadzenie badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*.

Powiatowy lekarz weterynarii powiadamia właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o osobach, które miały kontakt z zakażonymi kurami.

1.6.4. Powiatowy lekarz weterynarii w przypadku gospodarstw, w których znajdują się dwa lub większa liczba stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*), może zastosować środki, o których mowa w ust. 1.6.3, w stosunku do tych stad, jeżeli:

- 1) stada te są utrzymywane w kurnikach, których pomieszczenia nie są całkowicie odizolowane od pomieszczeń, w których znajdują się zakażone kury, lub
- 2) czynności związane z utrzymywaniem kur, w tym ich karmienie, nie odbywają się w sposób uniemożliwiający szerzenie się pałeczek *Salmonella*.

1.6.5. Środki, o których mowa w ust. 1.6, są stosowane bez naruszenia środków wskazanych w części C załącznika II do rozporządzenia nr 2160/2003.

1.6.6. Zasady stosowania środków zwalczających drobnoustroje oraz przeprowadzania szczepień są określone w przepisach rozporządzenia Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów na rzecz zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. Urz. UE L 212 z 02.08.2006, str. 3).

Wymienione rozporządzenie wprowadza zakaz stosowania środków zwalczających drobnoustroje w ramach krajowych programów zwalczania pałeczek *Salmonella*, z wyjątkiem przypadków wskazanych w art. 2 ust. 2 tego rozporządzenia.

1.7. Ustawodawstwo krajowe odnoszące się do wdrażania programu, w tym przepisy krajowe dotyczące działalności określonej w programie

- 1) ustawa z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej;
- 2) ustawa z dnia 6 września 2001 r. — Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, z późn. zm.);
- 3) ustawa z dnia 27 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej (Dz. U. Nr 165, poz. 1590, z późn. zm.);
- 4) ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej;
- 5) ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 6) ustawa z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127, z późn. zm.);
- 7) ustawa z dnia 22 lipca 2006 r. o paszach;
- 8) ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. Nr 171, poz. 1225, z późn. zm.);
- 9) ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. Nr 234, poz. 1570, z późn. zm.);
- 10) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2003 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 167, poz. 1629, z późn. zm.)²⁾;
- 11) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej (Dz. U. Nr 100, poz. 1022);
- 12) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych (Dz. U. Nr 219, poz. 2225, z późn. zm.);
- 13) rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 kwietnia 2006 r. w sprawie współdziałania między organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zwalczania chorób zakaźnych (Dz. U. Nr 73, poz. 516);
- 14) rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 kwietnia 2006 r. w sprawie współpracy organów Inspekcji Weterynaryjnej, Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Farmaceutycznej, Inspekcji Handlowej, Inspekcji Transportu Drogowego, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz jednostek samorządu terytorialnego przy zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych (Dz. U. Nr 83, poz. 575);
- 15) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu ustalania i wysokości opłat za czynności wykonywane przez Inspekcję Weterynaryjną, sposobu i miejsc pobierania tych opłat oraz sposobu przekazywania informacji w tym zakresie Komisji Europejskiej (Dz. U. z 2007 r. Nr 2, poz. 15);
- 16) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2007 r. Nr 2, poz. 18);

²⁾ Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt (Dz. U. Nr 79, poz. 668) wymienione rozporządzenie zachowuje moc nie dłużej niż do dnia 30 czerwca 2010 r.

- 17) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz. U. z 2007 r. Nr 2, poz. 19);
- 18) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 grudnia 2006 r. w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej (Dz. U. z 2007 r. Nr 5, poz. 38);
- 19) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 maja 2007 r. w sprawie wykazu laboratoriów upoważnionych do prowadzenia badań pasz oraz pasz leczniczych w ramach urzędowej kontroli (Dz. U. Nr 98, poz. 653, z późn. zm.);
- 20) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 czerwca 2008 r. w sprawie krajowych laboratoriów referencyjnych właściwych dla poszczególnych rodzajów i kierunków badań;
- 21) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 października 2008 r. w sprawie sposobu ustalania weterynaryjnego numeru identyfikacyjnego (Dz. U. Nr 193, poz. 1193);
- 22) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi i wzoru tej dokumentacji (Dz. U. Nr 200, poz. 1236);
- 23) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzenia szacowania (Dz. U. Nr 142, poz. 1161).

1.8. Pomoc finansowa udzielana przedsiębiorstwom spożywczym i paszowym w ramach programu

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej koszty wykonywania jej zadań są pokrywane z budżetu państwa. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1 wymienionej ustawy do tych zadań należy zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt, w tym chorób odzwierzęcych.

Zgodnie z art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt za zwierzęta zabite lub poddane ubojowi z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej albo za zwierzęta padłe w wyniku zastosowania zabiegów nakazanych przez ten organ przysługuje odszkodowanie ze środków budżetu państwa.

Odszkodowanie ze środków budżetu państwa przysługuje również za zniszczone lub przetworzone z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej jaja wylęgowe znajdujące się w gospodarstwie i pochodzące ze stada zakaźnego, pasze oraz sprzęt, które nie mogą być poddane odkażeniu. Wartość odszkodowania określa się na podstawie średniej z trzech kwot oszacowania przyjętych przez powiatowego lekarza weterynarii oraz dwóch rzeczoznawców wyznaczonych przez tego lekarza z prowadzonej przez niego listy. Szczegółowy sposób powoływania i odwoływania rzeczoznawców oraz szacowania został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 lipca 2009 r. w sprawie rzeczoznawców wyznaczonych przez powiatowego lekarza weterynarii do przeprowadzenia szacowania. W przypadku poddania kur ubojowi lub przekazania jaj wylęgowych do przetwórstwa odszkodowanie pomniejsza się o kwoty uzyskane odpowiednio w rzeźni lub w zakładzie przetwórstwa jaj.

Podmiotowi, który poniósł koszty związane z zabiciem lub ubojem kur, transportem kur lub ich zwłok albo unieszkodliwieniem ich zwłok, pasz i jaj wylęgowych, wykonując nakazy, o których mowa w ust. 1 i 5 wymienionej ustawy, przysługuje ze środków budżetu państwa zwrot faktycznie poniesionych wydatków.

Odszkodowanie nie przysługuje podmiotom prowadzącym działalność w zakresie: zarobkowego przewozu zwierząt lub przewozu zwierząt wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej, organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie, skupu zwierząt, obrotu paszami, uboju zwierząt rzeźnych lub produkcji mięsa oraz zbierania, transportowania, przechowywania, operowania, przetwarzania oraz wykorzystywania lub usuwania ubocznych produktów zwierzęcych. Podmioty te we własnym zakresie ponoszą ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej związanej ze zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego.

O przyznaniu lub odmowie przyznania odszkodowania rozstrzyga powiatowy lekarz weterynarii w drodze decyzji administracyjnej. Decyzja przyznająca odszkodowanie jest ostateczna. Strona niezadowolona z wysokości odszkodowania może jednak, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji, wnieść powództwo do sądu rejonowego.

Odszkodowanie nie przysługuje:

- 1) jeżeli hodowca nie stosował się do:
  - a) przepisów określonych w programie,
  - b) zakazów i nakazów powiatowego lekarza weterynarii;

- 2) za kury powyżej 65. tygodnia życia pochodzące ze stad hodowlanych objętych programem;
- 3) za pisklęta jednodniowe, u których w badaniach próbek pobranych z inicjatywy hodowcy stwierdzono jeden z serotypów *Salmonella* objętych programem;
- 4) w przypadku stwierdzenia w gospodarstwie po raz trzeci i kolejny zakażenia pałeczkami *Salmonella* w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*).

2. Wymagania dotyczące przedsiębiorstw paszowych i żywnościowych objętych programem

2.1. Struktura produkcji stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz produktów pozyskanych od tego gatunku

Według danych Inspekcji Weterynaryjnej w 2008 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej utrzymywano 1183 stada hodowlane gatunku kura (*Gallus gallus*), w których łączna liczba ptaków wynosiła 12 751 194 sztuki. W porównaniu z 2007 r., kiedy liczba stad wynosiła 989, zanotowano wzrost liczby stad o 19,6 %.

Według danych opublikowanych na stronie internetowej administrowanej przez Główny Inspektorat Weterynarii, w 2009 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej funkcjonowało 277 zakładów wylęgu drobiu. Dane te, z podziałem na poszczególne województwa, są zawarte w tabeli 2.

Tab. 2. Liczba stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*), kur oraz zakładów wylęgu drobiu

Województwo	Liczba stad hodowlanych	Liczba kur	Liczba zakładów wylęgu drobiu
Dolnośląskie	50	412208	10
Kujawsko-pomorskie	114	968 190	23
Lubelskie	24	181 410	10
Lubuskie	19	173 370	14
Łódzkie	38	431 842	4
Małopolskie	54	384 108	16
Mazowieckie	203	2 022 325	26
Opolskie	48	318 700	10
Podkarpackie	18	187 530	2
Podlaskie	73	647 160	9
Pomorskie	39	516 018	20
Śląskie	83	697 854	14
Świętokrzyskie	32	254 030	11
Warmińsko-mazurskie	17	149 679	24
Wielkopolskie	199	3 681 225	53
Zachodniopomorskie	172	1 725 545	31
SUMA	1183	12 751 194	277

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego liczba nałożonych jaj wylęgowych w 2007 r. wyniosła 874 518,7 tys. sztuk i była wyższa od liczby nałożonych jaj wylęgowych w 2006 r., która wynosiła 848 505,8 tys. sztuk.

2.2. Struktura produkcji pasz

Produkcja pasz przemysłowych w Rzeczypospolitej Polskiej w 2008 r. wyniosła 7,40 mln ton ogółem, co w porównaniu z 2007 r. stanowi spadek o 130 tys. ton. Natomiast w 2006 r. produkcja pasz przemysłowych wyniosła 5,56 mln ton.

Produkcja pasz dla drobiu w 2008 r. wyniosła 4,38 mln ton, co stanowi około 60 % ogólnej produkcji pasz przemysłowych w Rzeczypospolitej Polskiej. O popycie na pasze decyduje przede wszystkim sytuacja na rynku drobiu.

Ze względu na krótki cykl produkcyjny w hodowli drobiu trudno jest przewidzieć szacowaną produkcję pasz dla tego gatunku zwierząt, jednak od kilku lat notuje się stały wzrost produkcji w tym sektorze, który wynika ze wzrostu konsumpcji mięsa drobiowego w Rzeczypospolitej Polskiej.

2.3. Wytyczne dotyczące dobrych praktyk produkcji zwierzęcej i w zakresie bezpieczeństwa biologicznego

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znajdują zastosowanie wytyczne opracowane przez Krajowe Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich Oddział w Poznaniu w zakresie dostosowania gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej w zakresie produkcji drobiu i jaj.

Zaleca się stosowanie następujących środków bioasekuracji:

- 1) prawidłowe ogrodzenie gospodarstwa uniemożliwiające wstęp osobom postronnym oraz zwierzętom;
- 2) stosowanie zasady „cały kurnik pełen/cały kurnik pusty”;
- 3) zapewnienie odpowiednich warunków utrzymania w zakresie temperatury, wilgotności, wymiany powietrza, dostępu światła;
- 4) stosowanie prawidłowej obsady kurnika;
- 5) utrzymywanie w jednym kurniku ptaków w jednakowym wieku;
- 6) izolacja poszczególnych kurników przez zapewnienie osobnej obsługi i żywienia;
- 7) zabezpieczenie paszy przed dostępem gryzoni i dzikich ptaków;
- 8) stosowanie w żywieniu pasz kruszonych;
- 9) wyłożenie mat dezynfekcyjnych przed wjazdem na teren gospodarstwa oraz przed wejściami do poszczególnych kurników;
- 10) stosowanie oddzielnej odzieży ochronnej w każdym kurniku;
- 11) prowadzenie dokumentacji dotyczącej wejść osób postronnych na teren gospodarstwa;
- 12) odkażanie kół pojazdów wjeżdżających na teren gospodarstwa;
- 13) regularne aktualizowanie planu zabezpieczenia gospodarstwa przed gryzoniami;
- 14) prowadzenie rejestru prowadzonej regularnie dezynfekcji, dezynsekcji i deratyzacji;
- 15) pracownicy zatrudnieni w gospodarstwie powinni posiadać aktualne badania na nosicielstwo pałeczek *Salmonella*.

Dodatkowo dostępny jest szereg publikacji dotyczących zasad dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz dobrej praktyki higienicznej (GHP).

2.4. Nadzór weterynaryjny nad gospodarstwami

W zakresie środków profilaktyki weterynaryjnej podejmowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podstawowe znaczenie ma ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Ustawa ta ustanawia nadzór organów administracji publicznej nad prowadzeniem działalności związanej z utrzymywaniem drobiu, określa warunki zapewniające odpowiedni poziom bezpieczeństwa epizootycznego dla prowadzenia tego rodzaju działalności oraz określa katalog środków nadzoru. Katalog ten obejmuje kompetencje organów administracji weterynaryjnej do wydawania aktów administracyjnych (decyzji administracyjnych) oraz prowadzenia działań faktycznych o charakterze materialno-technicznym.

Podjęcie działalności nadzorowanej w zakresie przewozu drobiu i obrotu nim, prowadzenia stacji kwarantanny albo zakładu drobiu³⁾ jest dozwolone po stwierdzeniu spełnienia wymagań weterynaryjnych określonych dla danego rodzaju działalności w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez powiatowego lekarza weterynarii.

Powiatowy lekarz weterynarii, wydając decyzję o spełnieniu wymagań weterynaryjnych, nadaje weterynaryjny numer identyfikacyjny na całość prowadzonej działalności, na poszczególne obiekty budowlane lub miejsca, w których ta działalność ma być prowadzona, lub osobom wykonującym określone czynności w ramach tej działalności.

Działalność polegająca na organizowaniu targów, wystaw, pokazów drobiu oraz utrzymywaniu drobiu w celu umieszczenia go lub pochodzących z niego produktów na rynku nie wymaga decyzji administracyjnej powiatowego lekarza weterynarii o spełnieniu warunków weterynaryjnych. Do prowadzenia wyżej wymienionych rodzajów działalności konieczne jest jedynie zgłoszenie w formie pisemnej zamiaru jej prowadzenia, które powinno spełniać identyczne wymagania, jak w przypadku wniosku składanego przed rozpoczęciem działalności podlegającej zatwierdzeniu.

Podmioty prowadzące działalność nadzorowaną zobowiązane zostały także do poinformowania powiatowego lekarza weterynarii o zaprzestaniu prowadzenia określonego rodzaju działalności nadzorowanej, a także o każdej zmianie stanu prawnego lub faktycznego związanego z prowadzeniem tej działalności w zakresie dotyczącym wymagań weterynaryjnych. Informacja taka powinna zostać przekazana w formie pisemnej w terminie siedmiu dni od dnia zaistnienia zdarzenia. Dodatkowo podmioty prowadzące działalność nadzorowaną w zakresie zarobkowego przewozu zwierząt lub przewozu zwierząt wykonywanego w związku z prowadzeniem innej działalności gospodarczej, organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów zwierząt, obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt są obowiązane zawiadomić właściwego miejscowo powiatowego lekarza weterynarii o każdym załadunku i wyładunku drobiu — co najmniej na 24 godziny przed planowanym terminem dokonania tych czynności — oraz o czasie i miejscu organizowania targów, wystaw, pokazów lub konkursów — co najmniej na 30 dni przed planowanym terminem ich zorganizowania.

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej w zakresie wymagań weterynaryjnych są obowiązane zapewnić wymagania lokalizacyjne, zdrowotne, higieniczne, sanitarne, organizacyjne, techniczne lub technologiczne, zabezpieczające przed zagrożeniem epizootycznym, epidemicznym lub zapewniające właściwą jakość produktów.

W ramach nadzoru sprawowanego przez organy Inspekcji Weterynaryjnej nad działalnością, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, dotyczącą drobiu pracownikom tej Inspekcji, jak również osobom wyznaczonym do wykonywania określonych zadań w jej imieniu przysługuje prawo przeprowadzenia w każdym czasie kontroli w zakresie spełnienia przez podmioty nadzorowane wymagań weterynaryjnych. Uprawnienia kontrolne, oprócz prawa wstępu na teren podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, obejmują, zgodnie z art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej, uprawnienie nieodpłatnego pobierania próbek do badań oraz żądania pisemnych lub ustnych informacji w zakresie objętym przedmiotem kontroli, w tym żądania okazywania i udostępniania dokumentów lub danych informatycznych.

Jeżeli w wyniku kontroli zostaną stwierdzone uchybienia w spełnieniu wymagań weterynaryjnych przez podmioty nadzorowane, organom Inspekcji Weterynaryjnej przysługują kompetencje doprowadzenia wadliwego stanu faktycznego do stanu nakazanego w przepisach w zakresie weterynarii. Inspekcja Weterynaryjna działa w tym zakresie, łącząc realizację funkcji kontrolnych z zadaniami i kompetencjami właściwymi dla innych organów administracji publicznej, a w szczególności z uprawnieniami władczymi dającymi możliwość wydawania decyzji administracyjnych, w tym różnego rodzaju nakazów i zakazów.

W przypadku stwierdzenia, że przy prowadzeniu działalności nadzorowanej są naruszone wymagania weterynaryjne, powiatowy lekarz weterynarii, zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, może wydać jedną z następujących decyzji administracyjnych:

- 1) nakazującą usunięcie uchybień w określonym terminie;
- 2) nakazującą wstrzymanie działalności do czasu usunięcia uchybień;
- 3) zakazującą umieszczania na rynku zwierząt lub handlu zwierzętami będącymi przedmiotem działalności albo zakazującą produkcji, umieszczania na rynku lub handlu określonymi produktami, wytwarzanymi przy prowadzeniu tej działalności.

³⁾ Stosownie do art. 2 pkt 20 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt zakład hodowli zarodowej (zajmujący się produkcją jaj wylęgowych przeznaczonych do wylęgu piskląt reprodukcyjnych, prarodzicielskich lub rodzicielskich) zakład reprodukcyjny (zajmujący się produkcją jaj wylęgowych przeznaczonych do wylęgu piskląt użytkowych), zakład odchowu (prowadzący odchów drobiu hodowlanego do fazy osiągnięcia dojrzałości płciowej lub rozpoczęcia nieśności) oraz zakład wylęgu drobiu (prowadzący inkubację jaj wylęgowych, wylęg oraz dostarczanie piskląt jednodniowych, za które uważa się pisklęta drobiu mające mniej niż 72 godziny życia, jeszcze niekarmione, a w przypadku piskląt kaczki piżmowej — *Cairina moschata* — lub jej krzyżówki, które mogły być karmione) objęte są zbiorczym pojęciem zakładu drobiu.

Wybór decyzji pozostawiono uznaniu powiatowego lekarza weterynarii. Nie jest to jednak uznanie swobodne. Dokonując bowiem rozstrzygnięcia, organ Inspekcji Weterynaryjnej musi mieć na względzie wynikające z naruszenia przepisów w zakresie weterynarii zagrożenie dla zdrowia publicznego lub zdrowia zwierząt.

W przypadku niezastosowania się przez podmiot prowadzący działalność nadzorowaną do nakazów lub zakazów wynikających z decyzji administracyjnej wydanej na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt powiatowy lekarz weterynarii, na podstawie art. 9 ust. 1 tej ustawy, wydaje kolejną decyzję administracyjną zakazującą prowadzenia dalszej działalności przez ten podmiot i skreśla ten podmiot z rejestru. Przepisu tego nie stosuje się do podmiotów utrzymujących drób, z wyjątkiem zakładów drobiu (art. 9 ust. 3 wymienionej ustawy). Oznacza to, że brak dobrowolnego zastosowania się przez podmiot do pierwszego rozstrzygnięcia powiatowego lekarza weterynarii musi skutkować wydaniem kolejnej, bardziej restrykcyjnej decyzji administracyjnej.

2.5. Rejestracja gospodarstw

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt powiatowy lekarz weterynarii prowadzi rejestr podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, o której mowa w ust. 2.4. Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje, za pośrednictwem wojewódzkiego lekarza weterynarii, Głównemu Lekarzowi Weterynarii dane zawarte w rejestrze, a także informacje o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego ujawnionego w tym rejestrze.

Sposób prowadzenia rejestru — w przypadku rejestracji podmiotów prowadzących działalność w zakresie pozyskiwania jaj konsumpcyjnych — został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru zakładów produkujących produkty pochodzenia zwierzęcego.

2.6. Prowadzenie rejestrów w gospodarstwach

Zgodnie z rozdziałem 1 część I lit. B ust. 7 i 8 załącznika nr 1 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych w zakładzie hodowli zarodkowej, zakładzie reprodukcyjnym oraz zakładzie odchowu drobiu dla każdego stada prowadzi się dokumentację.

Dokumentację przechowuje się co najmniej przez 2 lata od dnia zbycia stada.

Zgodnie z rozdziałem 1 część II ust. 21 i 22 załącznika nr 1 do wymienionego rozporządzenia w zakładzie wylęgu drobiu prowadzi się kartę wylęgu drobiu zawierającą informacje dotyczące każdej partii jaj wylęgowych umieszczonych w komorze lęgowej.

Kartę wylęgu drobiu prowadzi się oddzielnie dla jaj wylęgowych pochodzących z poszczególnych stad drobiu i przechowuje się przez 2 lata od dnia dokonania w niej wpisu.

Zgodnie z art. 69 ust. 3 ustawy z dnia 6 września 2001 r. — Prawo farmaceutyczne, jeżeli tkanki i produkty pochodzące od zwierząt są przeznaczone do spożycia przez ludzi, to posiadacze tych zwierząt lub osoby odpowiedzialne za te zwierzęta są obowiązani do posiadania dokumentacji w formie ewidencji nabycia, posiadania i stosowania produktów leczniczych weterynaryjnych oraz leczenia zwierząt, prowadzonej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Szczegółowy zakres i sposób prowadzenia przez lekarzy weterynarii dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej z wykonywanych czynności leczniczych i profilaktycznych oraz stosowanych produktów leczniczych, jak również zakres i sposób prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt przez posiadacza zwierząt gospodarskich, a także tryb dokonywania wpisów w tej ewidencji przez lekarzy weterynarii został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia ewidencji leczenia zwierząt i dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej.

Wymienione dokumenty lekarz weterynarii oraz posiadacz zwierzęcia przechowują przez 3 lata od dnia dokonania w nich ostatniego wpisu.

Wzór dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 października 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji obrotu detalicznego produktami leczniczymi weterynaryjnymi i wzoru tej dokumentacji.

2.7. Dokumenty towarzyszące zwierzętom podczas ich wysyłki

W handlu, jak również przy przywozie dokumenty są wystawiane zgodnie z:

- 1) rozporządzeniem Komisji (WE) nr 599/2004 z dnia 30 marca 2004 r. dotyczącym przyjęcia zharmonizowanego wzoru świadectwa i sprawozdania z kontroli związanych z wewnątrzspółnotowym handlem zwierzętami i produktami pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 94 z 31.03.2004, str. 44);

- 2) dyrektywą Rady 90/539/EWG z dnia 15 października 1990 r. w sprawie warunków zdrowotnych zwierząt, regulujących handel wewnątrzspółnotowy i przywóz z państw trzecich drobiu i jaj wylęgowych (Dz. Urz. WE L 303 z 31.10.1990, str. 6, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 11, str. 3, z późn. zm.);
- 3) ustawą z dnia 27 sierpnia 2003 r. o weterynaryjnej kontroli granicznej oraz
- 4) ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z art. 18 rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz. Urz. WE L 31 z 01.02.2002, str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 15, t. 6, str. 463, z późn. zm.) podmioty działające na rynku powinny zapewnić możliwość monitorowania żywności, pasz, zwierząt hodowlanych oraz wszelkich substancji przeznaczonych do dodania do żywności lub pasz. W tym celu podmioty te powinny utworzyć systemy i procedury umożliwiające przekazanie takich informacji na żądanie właściwych władz.

Zgodnie z art. 7 rozporządzenia (WE) nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiającego szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz. Urz. UE L 139 z 30.04.2004, str. 55, z późn. zm.) przesyłki produktów pochodzenia zwierzęcego zaopatruje się w świadectwa zdrowia lub inne dokumenty określone w przepisach Unii Europejskiej.

Wysyłka zwierząt i produktów pochodzenia zwierzęcego do państwa trzeciego odbywa się zgodnie z wymaganiami obowiązującymi w danym państwie.

Część B

1. Identyfikacja programu

Państwo członkowskie: Rzeczpospolita Polska

Choroba: salmonellozy odzwierzęce

Populacja zwierząt objęta programem: stada hodowlane gatunku kura (*Gallus gallus*)

Rok wdrożenia: 2010

2. Dane historyczne dotyczące rozwoju epidemiologicznego choroby

Głównym pierwotnym rezerwuarem odzwierzęcych pałeczek *Salmonella* w Rzeczypospolitej Polskiej jest drób.

Według „Meldunków o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach w Polsce” opracowywanych przez Zakład Epidemiologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego — Państwowego Zakładu Higieny, w 2008 r. w Rzeczypospolitej Polskiej zarejestrowano 9 473 zatrucia pokarmowe wywołane przez pałeczki *Salmonella*, co stanowi ok. 65 % zatruc pokarmowych wywołanych przez bakterie. W porównaniu z ubiegłymi latami można zaobserwować stały trend spadkowy. W przypadku zakażeń jelitowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*, w 2007 r. stwierdzono 11 568 przypadków zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki *Salmonella*, w 2006 r. — 13 210, a w 2005 r. — 15 815.

Do zakażeń u ludzi najczęściej dochodzi przez spożywanie skażonych produktów pochodzenia zwierzęcego, tj. mięsa i przetworów mięsnych, głównie drobiowych, oraz jaj i produktów jajecznych.

Serotypy pałeczek *Salmonella* najczęściej wykrywane u ludzi w Rzeczypospolitej Polskiej, według danych Zakładu Bakteriologii Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego — Państwowego Zakładu Higieny z 2007 r., to:

- 1) *Salmonella* Enteritidis D — 77,6 %;
- 2) *Salmonella* Typhimurium B — 8,53 %;
- 3) *Salmonella* Virchow C1 — 3,45 %;
- 4) *Salmonella* Infantis C1 — 2,87 %;
- 5) *Salmonella* Hadar C2 — 2,19 %.

Salmonella Enteritidis w odróżnieniu od innych serotypów posiada zdolność zakażenia jajników u drobiu, co powoduje przedostawanie się bakterii do jaj, podczas gdy inne serotypy zwykle pozostają w kale i zanieczyszczają powierzchnie skorupki jaj. *Salmonella* Enteritidis w zakażonych stadach hodowlanych zakaża pisklęta za pośrednictwem jaj, a te w stadach nieśnych — jaja i produkty jajeczne. Zatem obserwowane jest pionowe i poziome: bezpośrednie (z osobnika na osobnika) i pośrednie (ze środowiska) szerzenie się zakażeń pałeczkami *Salmonella* w stadach drobiu.

W Rzeczypospolitej Polskiej stada hodowlane i rzeźne drobiu oraz stada towarowe monitorowano w kierunku gatunkowo specyficznych i niespecyficznych pałeczek *Salmonella* od lipca 1999 r., zgodnie z instrukcjami Głównego Lekarza Weterynarii opracowanymi na podstawie dyrektywy Rady 92/117/EWG z dnia 17 grudnia 1992 r. dotyczącej środków ochrony przed określonymi chorobami odzwierzęcymi i odzwierzęcymi czynnikami chorobotwórczymi u zwierząt i w produktach pochodzenia zwierzęcego, w celu zapobieżenia zakażeniom i zatruciom przenoszonym przez żywność (Dz. Urz. WE L 62 z 15.03.1993, str. 38, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 14, str. 40, z późn. zm.). Badania kontrolne prowadzono na koszt właścicieli stad. Stada zakażone lub podejrzane o zakażenie podlegały ubojowi zgodnie z zasadami określonymi w dyrektywie Rady 71/118/EWG z dnia 15 lutego 1971 r. w sprawie problemów zdrowotnych wpływających na handel świeżym mięsem drobiowym (Dz. Urz. WE L 55 z 08.03.1971, str. 23, z późn. zm.; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 3, t. 1, str. 209, z późn. zm.).

W 2007 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej rozpoczęła się realizacja „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)”. W pierwszym roku jego realizacji w 965 stadach zbadanych otrzymano 45 dodatnich wyników badań laboratoryjnych w kierunku jednego z pięciu serotypów *Salmonella* objętych programem, w tym 31 dodatnich wyników w stadach dorosłych. W 2007 r. odnotowano 4,66 % zakażonych stad hodowlanych, w tym dorosłych — 3,2 %.

W trakcie realizacji programu w 2008 r. przebadano 1 164 stada hodowlane i otrzymano 65 dodatnich wyników badań laboratoryjnych w kierunku jednego z pięciu serotypów *Salmonella* objętych programem, w tym 50 dodatnich wyników w kierunku *Salmonella* Enteritidis oraz *Salmonella* Typhimurium. W 2008 r. odnotowano 5,58 % zakażonych stad hodowlanych, co stanowi wzrost w porównaniu z 2007 r. o 0,92 %.

3. Opis programu

Zgodnie z art. 4 ust. 5 rozporządzenia nr 2160/2003 cel wspólnotowy określony w rozporządzeniu nr 1003/2005 został ustanowiony na okres przejściowy, który obejmuje trzy lata, licząc do końca 2009 r. Począwszy od 2010 r. w państwach członkowskich Unii Europejskiej rozpocznie się realizacja programów, których celem będzie osiągnięcie ostatecznego celu wspólnotowego określonego przez Komisję Europejską.

Celem programu w 2010 r. będzie ograniczenie występowania w dorosłych stadach hodowlanych pięciu serotypów *Salmonella* mających największe znaczenie dla zdrowia publicznego do poziomu wskazanego w przepisach Unii Europejskiej. Zgodnie z założeniami programu w trakcie jego realizacji w 2010 r. przewiduje się nie więcej niż 26 stad hodowlanych zakażonych serotypem *Salmonella* objętym programem, w tym 22 stada dorosłe, na 1 300 stad przewidywanych do zbadania (wszystkie grupy wiekowe).

Na potrzeby sprawozdawczości w odniesieniu do celu wspólnotowego przyjmuje się następującą definicję stada hodowlanego gatunku kura (*Gallus gallus*) zakażonego: jest to stado dorosłe, w którym w wyniku pobierania próbek w ramach programu wykryto obecność pałeczek *Salmonella* (innych niż szczepy szczepionki) w jednej lub więcej próbek pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii, nawet jeżeli *Salmonella* zostanie wykryta tylko w próbce kurzu lub gdy zostały wykryte substancje przeciwbakteryjne lub substancje hamujące wzrost bakterii.

Cel wspólnotowy będzie osiągnięty przez poddanie badaniom wszystkich stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) objętych zakresem rozporządzenia nr 2160/2003, w tym stad w okresie odchowu. W przypadku wykrycia w próbkach pobranych z inicjatywy hodowcy serotypu *Salmonella* objętego programem następuje pobranie próbek przez powiatowego lekarza weterynarii. W przypadku wykrycia w próbkach pobranych przez powiatowego lekarza weterynarii serotypu *Salmonella* objętego programem program przewiduje: likwidację zakażonego stada przez poddanie ubojowi lub zabicie, zniszczenie zwłok ptaków padłych lub zabitych, zniszczenie jaj wylęgowych i piskląt z nich wylęgniętych, zniszczenie lub zagospodarowanie pasz, a w przypadku gdy uzyskano dodatni wynik badania paszy — zniszczenie lub zagospodarowanie ściółki, odchodów i innych przedmiotów oraz przeprowadzenie oczyszczania i odkażania, co zostało szczegółowo przedstawione w części A ust. 1.6.3. Istotnym środkiem dla osiągnięcia celu jest stosowanie przez hodowców zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*).

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Środki przewidziane programem

4.1. Podsumowanie środków przewidzianych programem

Okres trwania programu: rok 2010

- × Kontrola lub zwalczanie
- × Badania
- × Ubój zwierząt z dodatnim wynikiem badań
- × Zabicie zwierząt z dodatnim wynikiem badań
- × Obróbka produktów pochodzenia zwierzęcego
- × Usuwanie produktów
- × Inne środki: zniszczenie lub obróbka paszy

4.2. Władza centralna odpowiedzialna za nadzór i koordynację realizacji programu

Zgodnie z art. 57 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt Główny Lekarz Weterynarii jest odpowiedzialny za opracowanie programu, a następnie nadzoruje jego realizację oraz informuje Komisję Europejską o postępach w realizacji programu. Na poziomie województwa nadzór nad realizacją programu sprawuje wojewódzki lekarz weterynarii. Bezpośredni nadzór nad realizacją programu na poziomie powiatu sprawuje powiatowy lekarz weterynarii, który jest również odpowiedzialny za wykonywanie wszelkich czynności w ramach programu.

4.3. Opis i określenie obszarów geograficznych i administracyjnych, na których ma być realizowany program

Program będzie realizowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Podział administracyjny Rzeczypospolitej Polskiej na 16 województw oraz na 379 powiatów.

4.4. Środki wdrożone w ramach programu

4.4.1. Środki i prawodawstwo w zakresie rejestracji gospodarstw

Na podstawie ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt do kompetencji organów Inspekcji Weterynaryjnej należy nadzór nad działalnością w zakresie prowadzenia zakładów drobiu, o której mowa w art. 1 pkt 1 lit. h tej ustawy.

Sposób prowadzenia rejestru przez powiatowego lekarza weterynarii określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 lipca 2007 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (Dz. U. Nr 134, poz. 946).*)

Podmioty prowadzące działalność podlegającą nadzorowi organów Inspekcji Weterynaryjnej są obowiązane spełniać wymagania weterynaryjne w zakresie miejsca prowadzenia działalności, jak również przyjętych rozwiązań technicznych, technologicznych, organizacyjnych i sanitarnych. Wymagania te w sposób szczegółowy są określone w aktach wykonawczych do wymienionej ustawy, wydanych przez ministra właściwego do spraw rolnictwa.

4.4.2. Środki i prawodawstwo w zakresie powiadomienia o chorobie

Środki stosowane w zakresie powiadomienia o chorobie określa art. 42 ust. 1–9 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt.

Zgodnie z art. 51 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt organy Inspekcji Weterynaryjnej prowadzą system zbierania, przechowywania, analizowania, przetwarzania i przekazywania danych o chorobach zakaźnych zwierząt, w tym o chorobach objętych programem zwalczania. Powiatowy lekarz weterynarii przekazuje sąsiednim powiatowym lekarzom weterynarii oraz wojewódzkiemu lekarzowi weterynarii informację o powzięciu podejrzenia lub potwierdzeniu wystąpienia serotypu *Salmonella* objętego programem — w przypadku podejrzenia lub stwierdzenia jego wystąpienia w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*). Dodatkowo powiatowy lekarz weterynarii powiadamia właściwego miejscowo państwowego powiatowego inspektora sanitarnego o wystąpieniu serotypu *Salmonella* objętego programem zwalczania w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*). Wojewódzki lekarz weterynarii przekazuje powyższą informację Głównemu Lekarzowi Weterynarii.

4.4.3. Środki i prawodawstwo w przypadku uzyskania w badaniu laboratoryjnym wyniku dodatniego

Zostały szczegółowo przedstawione w części A ust. 1.6.

4.4.4. Procedury kontrolne, w szczególności dotyczące przemieszczania zwierząt, które mogą być zakażone daną chorobą, oraz dotyczące regularnych kontroli gospodarstw lub obszarów, których to dotyczy

Gospodarstwa zajmujące się hodowlą drobiu oraz wylęgiem drobiu podlegają zatwierdzeniu przez powiatowego lekarza weterynarii, który dokonuje w nich kontroli zgodnie z § 5 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych.

W przypadku uzyskania dodatniego wyniku badań laboratoryjnych próbek pobranych z inicjatywy hodowcy w zakresie wykrycia serotypu *Salmonella* objętego programem w stadzie hodowlanym gatunku kura (*Gallus gallus*) stosuje się art. 42 ust. 1 pkt 1–5 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt. Powiatowy lekarz weterynarii, zgodnie z art. 44 ust. 1 wymienionej ustawy, podejmuje czynności w celu wykrycia lub wykluczenia choroby, w tym wydaje decyzję administracyjną, w której nakazuje m.in. odosobnienie drobiu znajdującego się w gospodarstwie w poszczególnych kurnikach lub w innych obiektach oraz zakazuje przemieszczania drobiu z gospodarstwa i do gospodarstwa, chyba że drób na wniosek hodowcy zostanie przemieszczony do rzeźni, oraz zakazuje wywożenia jaj wylęgowych z gospodarstwa.

4.4.5. Środki i prawodawstwo w zakresie kontroli choroby (badania, szczepienia)

- 1) art. 57 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
- 2) rozporządzenie nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność;

*) Niniejsze rozporządzenie zostało uchylone z dniem 1 marca 2009 r. na podstawie § 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 grudnia 2008 r. w sprawie rejestru podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (Dz. U. z 2009 r. Nr 14, poz. 81).

- 3) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1003/2005 z dnia 30 czerwca 2005 r. wdrażające rozporządzenie (WE) nr 2160/2003 w odniesieniu do celu wspólnotowego ograniczenia powszechnego występowania niektórych serotypów salmonelli w stadach hodowlanych gatunku *Gallus gallus* oraz zmieniające rozporządzenie (WE) nr 2160/2003;
  - 4) rozporządzenie Komisji (WE) nr 1177/2006 z dnia 1 sierpnia 2006 r. w sprawie wykonania rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do wymogów dotyczących stosowania szczególnych metod kontroli w ramach krajowych programów zwalczania salmonelli u drobiu (Dz. Urz. UE L 212 z 02.08.2006, str. 3, z późn. zm.).
- 4.4.6. Środki i prawodawstwo w zakresie odszkodowania dla właścicieli zwierząt, które zostały poddane ubojowi lub zabite
- 1) art. 49 i 57c ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt;
  - 2) zostały szczegółowo przedstawione w części A ust. 1.8.
- 4.4.7. Środki w zakresie bezpieczeństwa biologicznego obowiązujące w gospodarstwach
- 1) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 2 września 2003 r. w sprawie minimalnych warunków utrzymywania poszczególnych gatunków zwierząt gospodarskich²⁾;
  - 2) rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 września 2004 r. w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych mających zastosowanie do drobiu i jaj wylęgowych.

5. Ogólny opis kosztów i korzyści

Główną korzyścią z realizacji programu będzie znaczna redukcja poziomu zakażeń stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) pałeczkami *Salmonella*, co zwiększy konkurencyjność polskich hodowców oraz podmiotów prowadzących obrót jajami wylęgowymi na rynku Wspólnoty, jak również na rynkach państw trzecich.

Ponadto należy podkreślić, że salmonelloza jest najczęściej notowaną chorobą odzwierzęcą (w Rzeczypospolitej Polskiej w 2008 r. zanotowano 9 473 przypadki zatruc pokarmowych u ludzi wywołanych przez pałeczki *Salmonella*), a skażone produkty drobiowe są główną przyczyną wywołującą zachorowania u ludzi. Kontynuacja realizacji programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) pozwoli w dłuższej perspektywie na osiągnięcie celu wspólnotowego i ograniczenie występowania pałeczek *Salmonella* objętych programem w stadach hodowlanych tego gatunku do 1 % lub poniżej oraz spowoduje znaczącą redukcję zakażenia pionowego i przenoszenia pałeczek *Salmonella* na niższe szczeble piramidy hodowlanej drobiu, tj. na stada kur niosek lub brojlerów. Tym samym zakup piskląt ze stad hodowlanych objętych programem oraz stosowanie zasad bioasekuracji i dobrej praktyki higienicznej w gospodarstwach utrzymujących nioski i brojlery pozwoli na znaczne obniżenie zakażenia w tych populacjach drobiu, a w konsekwencji zmniejszy się liczba zachorowań u ludzi, dzięki czemu poważnie zredukowane zostaną koszty leczenia. Dodatkowo również zostaną zmniejszone nakłady ze środków budżetu państwa przeznaczone na realizację programów zwalczania *Salmonella* w stadach kur niosek oraz brojlerów.

Szacowane ogólne koszty realizacji programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) w 2010 r. wyniosą 6 647 438 zł (1 524 921,54 euro). Z ogólnej sumy szacowanych kosztów programu Rzeczpospolita Polska będzie występowała z wnioskiem o współfinansowanie programu w odniesieniu do kosztów w wysokości 1 353 532,76 euro.

Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przeznaczonych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

6. Sytuacja epizoootyczna

6.1. Dane o rozwoju choroby⁴⁾

Rok: 2004

Stan na dzień 31.12.2004 r. (dane zostały zebrane na podstawie dobrowolnego monitoringu)

Gatunek: kura (*Gallus gallus*) Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium, *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Liczba zbadanych stad ^{d)}	Liczba stad ^{e)}		Liczba stad zlikwidowanych ^{a)}	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}		Ilość zniszczonych jaj (liczba lub masa w tonach) ^{a)}		Ilość jaj skierowanych do produkcji (liczba lub masa w tonach) ^{a)}		
							(a1)	(a2)		(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a4)	(a3)	(a4)
Rzeczpospolita Polska																
Ogółem	Hodowlane dorosłe	967		719		719	51	8	33	0	0	0	0	0	0	0

a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania: (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów — określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada hodowlane — stada dorosłe.

c) Łączna liczba stad w regionie, włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność *Salmonella*. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli stado zbadano więcej niż jeden raz, próba dodatnia powinna być brana pod uwagę tylko raz.

4) Dane dotyczące salmonellozy (*Salmonella* odzwierzęca).

Rok: 2005

Stan na dzień 31.12.2005 r. (dane zostały zebrane na podstawie dobrowolnego monitoringu)

Gatunek: kura (*Gallus gallus*) Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium, *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objęta programem	Liczba zbadanych stad ^{d)}	Liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem ^{a)}		Liczba stad zlikwidowanych ^{a)}	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}		Ilość zniszczonych jaj (liczba lub masa) ^{a)}		Ilość jaj skierowanych do produkcji (liczba lub masa) ^{a)}		
							(a1)	(a2)		(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)	(a4)	(a3)
Rzeczpospolita Polska																
Ogółem	Hodowlane dorosłe			1205		1205	63	12	49	0	0	0	0	0	0	0

a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania: (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów — określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada hodowlane — stada dorosłe.

c) Łączna liczba stad w regionie, włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Należy zbadać próbki do wykonania testu stada objętego programem na obecność *Salmonella*. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli stado zbadano więcej niż jeden raz, próba dodatnia powinna być brana pod uwagę tylko raz.

Rok: 2006

Stan na dzień 31.12.2006 r. (dane zostały zebrane na podstawie dobrowolnego monitoringu)

Gatunek: kura (*Gallus gallus*) Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium, *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Liczba zbadanych stad ^{d)}	Liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem ^{a)}			Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}	Ilość zniszczonych jaj (liczba lub masa) ^{a)}	Ilość jaj skierowanych do produkcji (liczba lub masa) ^{a)}
							(a1)	(a2)	(a3)			
Rzeczpospolita Polska							(a1)	(a2)	(a3)	(a4)	(a3)	(a3)
Ogółem	Hodowlane dorosłe	1100		990		850	109	15	52	0	0	brak danych

a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania: (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów — określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada hodowlane — stada dorosłe.

c) Łączna liczba stad w regionie, włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność *Salmonella*. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli stado zbadano więcej niż jeden raz, próba dodatnia powinna być brana pod uwagę tylko raz.

Rok: 2007

Stan na dzień 31.12.2007 r. (dane zostały zebrane na podstawie wyników realizacji „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)”

Gatunek: kura (*Gallus gallus*) Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Typhimurium, *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Liczba zbadanych stad ^{d)}	Liczba stad z dodatnim wynikiem ^{a)}			Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)})	Ilość zniszczonych jaj (liczba) ^{a)}	Ilość jaj skierowanych do produkcji (liczba) ^{a)}					
							(a1)	(a2)	(a3)								
Rzeczpospolita Polska							(a1)	(a2)	(a3)	(a4)	(a3)	(a3)					
Ogółem	Hodowlane (dorośle oraz w okresie odchowu)	989	8980270	974	8852878	965	19	6	6	24	6	172	40	735 234	280	21204	0
												597	244		375	0	

a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania: (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów – określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada hodowlane – stada dorosłe.

c) Łączna liczba stad w regionie, włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność *Salmonella*. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli stado zbadano więcej niż jeden raz, próba dodatnia powinna być brana pod uwagę tylko raz.

*) Również ptaki w okresie odchowu.

Rok: 2008

Stan na dzień 31.12.2008 r. (dane zostały zebrane na podstawie wyników realizacji „Krajowego programu zwalczania niektórych serotypów *Salmonella* w stadach hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*)”
 Gatunek: kura (*Gallus gallus*) Choroba/zakażenie^{a)}: *Salmonella* Enteritidis, *Salmonella* Typhimurium, *Salmonella* Infantis, *Salmonella* Hadar, *Salmonella* Virchow

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Liczba zbada-nych stad ^{d)}	Liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem ^{a)}		Liczba stad zlikwidowa-nych ^{a)}	Łączna liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}	Ilość zniszczonych jaj (liczba) ^{a)}		Ilość jaj skierowanych do produkcji (liczba) ^{a)}			
							(a1)	(a2)			(a3)	(a4)		(a3)	(a4)	
Rzecz- pospolita Polska																
Ogółem	Hodowla- ne (dorosłe oraz w okresie odchowu)	1183	12 808 657	1177	12 786 460	1164	50	15	52	13	332	93	1 679	475	216	74
											225	391	524	278	134	310

a) Dla salmonelli odzwierzęcej należy wskazać serotypy objęte programem zwalczania: (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów — określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Stada hodowlane — odchów, stada dorosłe.

c) Łączna liczba stad w regionie, włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność *Salmonella*. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli stado zbadano więcej niż jeden raz, próba dodatnia powinna być brana pod uwagę tylko raz.

*1) Również ptaki w okresie odchowu.

7. Założenia programu

7.1. Założenia związane z badaniami

7.1.1. Założenia w zakresie badania stad

Rok: 2010

Gatunek: kura (*Gallus gallus*) Choroba/zakażenie^{a)}: 5 serotypów *Salmonella* o największym znaczeniu dla zdrowia publicznego

Region	Rodzaj stada ^{b)}	Łączna liczba stad ^{c)}	Łączna liczba zwierząt	Łączna liczba stad objętych programem	Łączna liczba zwierząt objętych programem	Przewidywana liczba stad ^{e)} z dodatnim wynikiem badania ^{a)}	Przewidywana liczba stad do likwidacji ^{e)}		Łączna przewidywana liczba zwierząt poddanych ubojowi lub zabitych ^{a)}	Przewidywana ilość jaj do zniszczenia (liczba w sztukach lub masa w tonach) ^{a)}		Przewidywana ilość jaj skierowana do produkcji (liczba w sztukach lub masa w tonach) ^{a)}	
							(a1)	(a2)		(a3)	(a4)	(a3)	(a4)
Rzeczpospolita Polska													
Ogółem	Hodowlane (dorośle oraz w okresie odchowu)	1350		1300		11	6	5	17	5	119 000	35 000	

a) Dla salmonelli odzwierzczej należy wskazać serotypy objęte programem kontroli (a1) dla *Salmonella* Enteritidis, (a2) dla *Salmonella* Typhimurium, (a3) dla innych serotypów – określić stosownie do sytuacji, (a4) dla *Salmonella* Enteritidis lub *Salmonella* Typhimurium.

b) Np. stada hodowlane (chów, stada dorosłe), stada produkcyjne, stada kur niosek.

c) Łączna liczba stad w regionie, włączając stada kwalifikujące się i niekwalifikujące się do programu.

d) Należy zbadać środki do wykonania testu stada objętego programem na obecność *Salmonella*. W tej kolumnie nie należy stada liczyć dwa razy, nawet jeżeli przebadano je więcej niż jeden raz.

e) Jeżeli stado zbadano więcej niż jeden raz, próba dodatnia powinna być brana pod uwagę tylko raz.

8. Szczegółowa analiza kosztów programu¹⁾

Przeznaczenie kosztów	Wyszczególnienie	Szacunkowa liczba jednostek	Szacunkowy jednostkowy koszt (w złotych)	Suma ogółem* (w złotych)	Suma ogółem** (w euro)	Finansowanie wspólnotowe
1. Badania						
1.1. Koszt analizy						
	Badanie: liczba planowanych badań bakteriologicznych w ramach pobierania próbek	3 350	40	134 000	30 739,59	tak
	Badanie: liczba planowanych badań w kierunku określenia serotypu odpowiednich izolatów	26	120	3 120	715,73	tak
1.2. Koszt pobierania próbek	Materiały + pobranie	3 350	10	33 500	7 684,9	nie
1.3. Inne koszty	Dojazd do fermy + dowóz próbek do laboratorium	3 350	160	536 000	122 958,34	nie
2. Szczepienie lub leczenie	Program nie przewiduje	-	-	-	-	-

2.1. Zakup szczepionki	-	-	-	-	-	-	-
2.2. Koszt dystrybucji	-	-	-	-	-	-	-
2.3. Koszt podania	-	-	-	-	-	-	-
2.4. Koszt kontroli	-	-	-	-	-	-	-
3. Ubój							
3.1. Odszkodowanie za zwierzęta i jaja	Odszkodowanie za zniszczone stado	6 stad po ok. 7000 ptaków	210 000/stado	1 260 000	289 043,86		tak
	Odszkodowanie za zniszczone jaja wylęgowe	6 stad	0,72 zł x 40 000	172 800	39 640,3		tak
3.2. Koszt transportu ptaków do rzeźni lub zakładu przetwórczego	Transport jednego stada	26 stad	1 600	41 600	9 543,03		nie
3.3. Koszt załadunku ptaków	Załadunek jednego stada	26 stad	3 000	78 000	17 893,19		nie
3.4. Koszty zniszczenia	Jaja wylęgowe	6 stad	0,50 zł/2 200 kg	6 600	1 514,04		nie
	Zwierzęta	6 stad	0,50 zł/14 000 kg	42 000	9 634,8		nie
	Pasze	5 stad	0,50 zł/500 kg	1 250	286,75		nie
3.5. Strata w przypadku uboju	Odszkodowanie za ptaki kierowane do rzeźni, pomniejszone o wartość rzeźną	20 stad	200 000 zł/ stado	400 0000	917 599,56		tak

3.6. Koszt obróbki produktów (jaja wylęgowe)	Odszkodowanie za jaja pomniejszone o wartość uzyskaną w zakładzie przetwórstwa jaj	16 stad	0,50 zł x 40 000 szt.	320 000	73 407,96	tak
4. Czystczenie i odkażanie^{***)}						
4.1. Koszt badania skuteczności odkażania	Badanie bakteriologiczne 4 puli próbek	26 stad	400	10 400	2 385,76	tak
4.2. Koszt dojazdu	Do fermy i do laboratorium	26 stad	160	4 160	954,3	nie
4.3. Koszt pobrania próbek do badań skuteczności odkażania	Pobranie próbek	26 stad	7	182	41,75	nie
5. Wynagrodzenie rzeczoznawcy	Koszt wyceny 1 stada i jaj wylęgowych	26 stad	51	1 326	304,18	nie
6. Towary konsumpcyjne i specjalny sprzęt	-	-	-	-	-	-
7. Inne koszty	Odszkodowanie za pasze	5 stad	500	2 500	573,5	nie
OGÓLEM				6 647 438	1 524 921,54	

1) Nie wlicza się kosztów stałych. Wszystkie wartości są podane bez VAT. Koszty programu zostały obliczone dla wszystkich stad hodowlanych gatunku kura (*Gallus gallus*) objętych programem – zarówno dorosłych, jak i w okresie odchowu.

*) Są to szacunkowe koszty, które zostaną dostosowane do wielkości wydatków przewidywanych na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt w ustawie budżetowej na rok 2010.

**) Koszt programu obliczono wg kursu średniego euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu 20 kwietnia 2009 r., który wyniósł 4,3592 zł.

***) Koszty czyszczenia i odkażania są ponoszone przez hodowcę.